

DIKTER

URVAL UR EN STÖRRE SAMLING

AV

MYOSOTIS PALUSTRIS

TREDJE HÄFTET

Pris 1 mark.

IV 61
Kapsel

14.1.29.

Enkelt

DIKTER

URVAL UR EN STÖRRE SAMLING

AF

MYOSOTIS PALUSTRIS

Proffiman Trögberg Malinström

NÅGRA AF DEM ÄRO BELÖNADE MED KONGL. SVENSKA
AKADEMIENS HEDERSOMNÄMNING

*färd
Kallecius*

TREDJE HÄFTET.

ÅBO

G. W. WILÉN & CUS BOKTRYCKERI
1899

DIKTER

INNEHÅLL.

1. Vårt mål	5.
2. Teckning	9.
3. En bit teosofi	12.
4. Elden	19.
5. En sextonårigs fråga	26.
6. Min skatt	28.

Tillegnan.

7. Till Kejsar Alexander II.	33.
8. Till Professor Viktor Rydberg	36.

Buketter åt de döde.

9. Cactus grandiflora	38.
10. Rosa centifolia	40.
11. Cupressus sempervirens	42.

2

I.

Vårt mål.

Hvad är vårt mål i detta jordens lif?
Att söka vishet. Hvarje jordiskt väsen;
från människor, djur, till träden och till gräsen,
de äro medel till vår forskning. Blif
vår skola, du natur! I minsta frö
du för vår blick skall högsta under strö.
Det är en helig plikt i kunskap söka
sig vishet, så för Gud sin vördnad öka,
fast människan ej högre nånsin når,
än att hon vet att mycket återstår.

Till ändlös värkan evig orsak är
 ur-lifvets källa, evigt ändamålet.
 Det människolif som spilles här för stålet,
 för blyet, elden, vattnet, giftet, bär
 inom sig evigt lif till himlens ljus,
 men ock till mörker uti syndens rus.
 Vår sol skall slockna om Guds fadersöga
 sin blick från honom vänder. Eterns höga
 oändlighet, med nebulosors glans,
 blef chaos, tomhet blott om Gud ej fanns.

Uti naturen intet ned skall gå
 som ej går upp igen. Ja, alla, alla
 de minsta frö i jordens sköte falla,
 de spira upp, de mogna, skönhet få.
 ty dagens källa lifvet ger åt allt
 och vecklar ut det sedan tusendfallt.
 Så visst som millioner stjärnor blänka,
 skall Gud sitt värk all vård, all ömbet skänka,
 liksom hans kärlek tar i trofast famn
 hvarenda själ som söker himlens hamn.

Vi vore lefvande maskiner blott
 om ej vår vilja vore fri. Ur-lifvet
 från Gud bör herska öfver tanken. Gifvet
 oss blef att välja mellan ondt och godt.
 Det finnes icke någon enda dygd,
 som ej har sällheten uti sitt skygd,
 ej något ondt, som ej uti sitt sköte
 bär straffet, hur vi än vårt lif förnöte.
 Det goda göra: oss belöning ger.
 Det onda: ger blott sorg, ej något mer.

Du, männ'ska, jordens högsta väsen är;
 allt hvad den bär, det är för din skull manadt
 utaf Guds skaparhand för din skull danadt
 och till din nytta och din fröjd finns här.
 Du, i din ur-själ är gudomen lik —
 Ack, från dess härlighet du aldrig vik! —
 Vet: vi förmåga ha att emottaga
 allt andligt lif från himlen; om ock svaga
 vi äro att fullkomligheten nå,
 vi böra ej från sanning, godhet gå.

Du evig lycka hinner, då du sår
 det godas frö, ty det slår ut i fågring,
 långt skönare än öken-vandrarns hägring —
 dess skönhet evighetens solljus får.
 Och efter grafvens dystra mörker, skall
 din själ, i himlen, finna sällhet all.
 ty där af ängla-sånger rymden ljuder
 som kärleksfullt till salig glädje ljuder
 och när för himlens majestät vi stå
 ej qvalens suckar ur vårt hjärta gå.

2.

Teckning.

Uppå en strand, i gröna granens skugga,
 en gosse, lutad emot stammen, står
 i qvällens skymning. Dagen börjat dugga
 på hvarje planta. Skymning redan rår.
 Hans hufvud sänkes, alla lemmar domna
 och nattens stjärnor se den lille somna.

Han andas lätt. Blott skogens sakta susning
 är enda ljud som nattens tystnad stör;
 den lätta vinden vattnet uti krusning
 i smärre böljor emot stranden för
 och himla-ljusen skina skönt. Den unge
 bland blomster sofver uti skogens dunge.

Då plötsligt genom rymden far ett hvimmel
af tusen gnistor från en meteor:
med eldrödt sken den färgar nattlig himmel
och borrar sig i jorden. Gossen tror
att uti dödens armar han skall hamna
ej anar han att änglar honom famna.

Och drömmens genius öppnar gossens öga,
för honom visar sig ett väsen då
i öfvermänsklig storlek, skönhet; höga
och starka skuldror bära vingar, Blå
är klädnaden som öfver axeln hänger;
blått skimrar svärdet han i handen svänger.

Den lille häpen möter blick som flammar
ur ängels sorgsna, milda ögonpar:
förskräckelse hans barna-själ annammar
hans kropp en liflös stelhet fängslat har.
Den höga varelse han ser, är döden,
som gör ett slut på alla våra öden.

«Räds ej mitt barn», — han mildt och huldrikt talar.
«— jag är dig nära, men skall dock ej än
dig taga med mig upp till himlens salar;
på jorden än du finner mången vän,
som du skall älska, älskad skall du blifva;
och stor begåfning skall dig lyckan gifva.

Och döden gick, då kom en annan ängel
af glädje strålände, så huld och skön
och gossen tar i famn. En liljestängel,
om ängels klädnad slingrar sig. I bön
på knä med gossen han sig sedan sänker
och hvem han är, det gossen undrar, tänker.

«Jag räddat dig ur dödens starka armar»,
— han talade, — «jag lifvets ängel är.
Jag ber och stundom skaparn sig förbarnar,
de gånger döden ned till jorden bär
sitt skarpa svärd. Vi två om själar strida
och jag till döden alltid beder: Bida!»

3.

En bit teosofi.

Allt lif är kärlek. Från insektens lif
upp till det största högdjur. Plantans lif,
från fröet upp till palmerna och cedern.
Vid jorden bunden, undflyr växten aldrig
sitt öde: än att såsom skott förvissna
förtrampad eller såsom större splittras
till mindre former, till vår egen nytta.
Till sina likar djurets kärlek är
och någon gång, då tamt det är, till människans;
men människans kärlek är till godt och ondt
beroende af inflytelser bara —
Här hvarje högre lifsform värka bör

uppå en lägre, om den fria viljan
skall värka godt och rätt uppfattad är.
Vi universum bära i vår själ —
Gud i ur-själen, kärleken den sanna
i tanke-själen och i våra sinnen
naturens krafter. Dock vår fria vilja
bestämmer hvad som härvid segra bör.

Vi oss om vishet tro, för att vår hjärna
kan mäta månars och planeters banor
och räkna ut när sol af måne skymmes
och måne utaf jord; som väger stjärnor,
där de millioner mil ifrån oss sväfva.
Vår blick kan genomtränga jordens under
och hafvets, luftens; men vid jorden bundne
af attractionen, har vårt vetande
en gräns, oöfverskridlig; endast tron
kan taga vid, där vetandet tar slut.

Se, skaparns allmaktshand befallning gaf
och nebulosorna i rymden föddes.

och i omätlig cirkelgång, i hvirflar,
 de kretsade om medelpunkten, himlen.
 Han solars dimmor concentrerade;
 planeter blefvo de och deras dimmor
 till månar tätnade. Med haf och sjöar
 och floder, bärg och skogar se'n betäcktes
 planeterna. Till jorden föddes djur
 af alla slag. Till sist kom människan,
 som föll ett offer för materiens makt.
 Den gnista som gaf henne lif, den kärlek
 som hennes pulsar genomströmmade,
 till henne själf sig vände, ty hon fann
 sig högst begåfvad uti skapelsen
 och glömde så, att *en* fanns öfver henne —
 en Gud, från hvilken allting har sitt ursprung,
 och därför sändes döden ned till jorden,
 att liksom plantan dör och lefver upp
 ett annat lif från frö ock männ'skan skulle,
 som plantan vissna, gömmas uti jorden
 och lefva upp igen; men ej som plantan
 till jorde-lif — nej — till ett ande-lif,
 pånyttfödd liksom hon, men för en himmel.

Men skulle någon våga tro, att Gud
 ej visste eller förutsåg vårt fall?
 Han visste det, men kände medlet ock
 till frälsning därifrån — Han är barmhertig,
 tog jordisk hamm och kom till jordens barn
 och lik en guda-människa oss lärde.
 Men hade människan i synd ej fallit,
 vi hade njutit endast af Guds godhet
 och hade ej förstätt den rätt uppskatta,
 då vi med intet kunde den jämföra.
 Men Gud kom ned till oss och led för oss
 och visade oss väg till evig lycka,
 i vishet, kärlek, som i vackra bilder,
 ur Jesu mund till massan flödade;
 en kristlig kärlek, den man finner endast
 i tron på Jesus Kristus såsom Gud,
 ty Han den ende guden är, som vi
 med våra, af materien bundna sinnen
 fullt kunna fatta och fullt kunna älska,
 emedan Han var männ'ska ock som vi.

Af egenkärleken förblindad, bländad,
 tror antikrist att Kristus ej är Gud.
 Han tror att människan det högsta är
 näst Gud i universum och behöfver
 ej medlare, emedan Gud ej skulle
 af egen skapelse förkasta något.
 Ja, ock den ädlaste* kan detta tro,
 hvars lif ett mönster är i godhet, sanning
 i visaste och bästa handlingar,
 just därför att han god och ädel är
 och ej kan fatta att i mänskligheten
 det finnes någon, som så dålig är
 att honom Gud fördömma evigt skulle.

Gud gaf oss vilja fri, ej till maskiner
 Han skapat oss, blott döden ger Han oss,
 då Han till andars värld oss vill upptaga.
 Hvad vishet, säg, behöfves det därtill
 att herska öfver väsen, hvilkas öden
 förut bestämde vore?! Men att strö
 i en omätlig rymd million-tal solar;

* Viktor Rydberg.

hvarenda sol omkretsad af planeter,
 sin näringskälla solen följande
 i evigt tåg i rymdens evigheter,
 att styra deras gång med attractionen
 att leda varelsor som lefva där,
 som hafva evigt lif och vilja fri —
 det högsta vishet är, är vara Gud.

Men hvarför kom då brottet till vår jord?
 På det att fallet så fullständigt blef
 att ånger, ödmjukhet den hårdhet böjde
 som orsak var till brott; för stolta själar
 en förödmjukelse att höja dem
 till godhet uti ädla handlingar.
 Och Kristus kom till oss i människohamn
 att taga oss uti sin öppna famn.
 Där, i gudomens klarhet genomtränga
 vi alla tviflets skuggor som oss stänga,
 nu här i lifvet, från vårt urljus. Där
 i himmelsk lycka, i vår salighet —
 vi rätt förstå först Guds omutlighet.

Sörj icke människa — i allt du ser
 Guds hand i hvarje lifvets växlingar, —
 du ser elände, nöd, de böra finnas
 blott för att väcka ömhet i vårt hjärta —
 att väcka kärlek till att lindra smärta.

4.

Elden.

(Monolog).

Lågan, ljuset, värmen.

(Lifsvilkorens treenighet.)

Jag i alla tider
 klart min låga sprider
 utan något val,
 uppå land, i hafven,
 än på bädd i grafven
 uti dödens dal,
 än på kärlekslågor,
 hopplös kärleks plågor,
 månet sjukdoms qval;
 på den rikes stråfvän,

på en brottsligs häfvan,
 sorger utan tal.
 Jag med makt från Herran
 lyser långt i fjärran
 genom rymders sal.

Se, i morgongryning
 öfver hafvets dymning,
 sedt af molnen blott,
 ståtlig bark der seglar,
 hafvet återspeglar
 detta vågens slott;
 Uppå däcket springa
 skeppsfolk och de bringa
 glädjebudskap blott;
 Innan qväll man hunnit,
 stolta skeppet brunnit,
 för min kraft förgått.
 Fångslad af sin kedja,
 fången hör man bedja
 på schavott om nåd;

hårt jag honom famnar —
 han till döden hamnar
 för sitt brott, sitt dåd;
 att i mina lägor
 qväfva uslings plågor,
 fick af Gud jag råd.

I de varma länder
 gräset jag antänder
 och går fram i glöd;
 Högt till himlen ropar,
 flyende i hopar
 för min låga röd,
 öken-karavanen,
 som nu af «savanen»
 dömmes till sin död;
 så jag framåt rusar,
 lågan, flammen susar
 och orkanen brusar,
 men mig Herren bjöd;
 ej af mig får höras,
 ej mitt inre röras.

af en bön i nöd:
 barn jag tar från moder,
 skiljer syster, broder,
 ty, Guds stämman ljud.

I vulkanens fångsel
 bryter jag mitt stängsel,
 då för trångt mig blef
 och med röda flammor
 grusar jag alltsamman
 hvad min värme dref;
 hela nejden brinner,
 lavaströmmen rinner,
 bildar långa ref
 utaf heta bankar,
 där ej något ankar
 ännu kastadt blef.

Mig blef medlet gifvet
 glädje ge i lifvet,
 göra själen nöjd;
 det är jag som lyser,

värmer den som fryser,
 jag är lifvets fröjd;
 sköna stjärnor stråla,
 nebulosor pråla
 uti rymdens höjd.

Men hvi skall jag vara
 i vulkanens snara
 snärjd i jordens grund?
 Det min kraft fördämmer,
 mina flammor hämmer,
 plågar mig i grund.
 Hvi skall nöd och fasa
 kval och ångest rasa
 om mig mången stund.

Jag, en ängel lyder
 hvad mig Herren tyder
 som sin vilja blott.
 Jag i rymden svingar
 mina starka vingar
 då de frihet fått;

utan rast och hvila
 skall jag framåt åla
 tills mitt mål jag nått.
 Än blott ljus, än lågor,
 än i fröjd, i plågor,
 än i ondt, i godt.
 Än jag brottet hämnas,
 än mig öfverlämnas
 pröfva människau blott.

Hvem är då min fader? — —

Uti myriader
 solsystemer gå
 genom rymder, himlar;
 stjärnevärlden hvimlar
 utaf stora, små,
 gula, blå och gröna,
 röda, alla sköna,
 solar, som där rå —
 Hvarje sol min moder
 är, hon styr mitt roder:
 ljuset herskar så.

Värme, ljus ej svika,
 Köld och mörker vika
 för mitt välde då!

Än min fader? — Ingen
 har i stjärne-ringen

sett hans anlet. Han

har mig skapat. «Ordet»

kom från Gud, ty «ordet»

«var när Gud» och Han

talade: — Alltsamman

sken i solen, flammen

dimmor sjönko samman,

jorden lifvet fann.

Mina lägor slötos,

inom stenband knötos,

men ock där jag braun

och i tusen strålar

jag i solar prälar

med mitt gyllne spann.

5.

En sextonårigs fråga.

«Moder, säg mig, har du nånsin älskat denne mannen där —
som så grymt dig nu behandlar, fastän du hans maka är?»

Har ditt öga strålat kärlek emot denna vredes blick?
Kunde du väl kärlek gifva där du aldrig kärlek fick?»

«Dotter se, mitt hår är grånadt, mycket lutad min gestalt,
ros ej purprar mina kinder, vissnadt, skröpligt är nu allt.

Mannen älskar endast ungdom, skönheten han skattar blott.
Inre skönhet ej han skattar, bryr sig ej om hjärta godt».

«Moder, denna dagen skulle Hjalmar få mitt hjärtas ja —
Vi förenas skulle båda — han mig vill till hustru ha.

Men jag vill mig icke binda, jag försaka hällre vill —
Äfven jag blir en gång ock gammal, skröpligheten kommer till.

Men mitt hjärta är detsamma, är detsamma då, som nu
och jag har ej tålamod att lida bittert såsom du».

Hjalmar kom så glad i hägen, att sin fästnö bjuda ring;
henne tager han om lifvet — men hon säger ingenting.

Ringens återger hon honom, ser uti hans öga ömt;
allt hvad kärlek blott kan ana uti hennes blick sig gömt.

— «Gå», — hon säger, — «våra hjärtan skiljer jag för
evig tid —

ensam uti lifvet vill jag söka lycka, sällhet, frid.

Ensam vara, att bevara minnet af min kärleksdröm;
full af hopp, i lugn, i frihet, skön och lefvande och öm.

Ingen då skall mig bedraga, ingen störa mina dar;
minnet af vår kärlek så blott lever, så blott stannar kvar».

6.

Min skatt.

Jag ett dyrbart smycke ägde,
ägde, ack, en skatt så rar,
intet upp den skatten vågde,
intet som på jorden var.

Diamanter prydde smycket,
guld och pärlmor fanns där,
rödaste rubiner mycket;
rosor, liljor mycket mer.

Men en pärla fanns i skatten,
utan fel i äkthet ren;
molnhöjd stjärna uti natten,
lika den, den pärlan sken.

Skatten djupt i jorden gömdes,
under stenar, mull och grus;
gömdes, men ack, aldrig glömdes,
glömdes ej i lifvets brus.

Du min pärla, du min blomma,
döden ej dig ger igen,
och din själ den barna-fromma,
lycklig är i himmelen.

Ack der ljuda sånger, toner,
dem än intet öra hört,
ingen hit till jordens zoner
dessa sköna sånger fört.

Dina ögon, ljufva, klara,
diananterna du har,
evigt stråla. Änglars skara
smeker dig, i fann dig tar.

Dina läppars små rubiner
 skola aldrig blekna mer;
 deras löje evigt skiner,
 men din mor ej mer det ser.

Fläktad ömt af ängla-vingar,
 kinders ros på liljehy
 vissnar aldrig. Ljuffligt klingar
 där din sång så frisk och ny.

Du, mitt älskade, mitt ömma
 fromma barn, som Gud mig gaf:
 nu du får däruppe drömma
 fröjder vi ej veta af.

Ack, du led på jorden mycket,
 här din röst var klagan blott.
 Hjärtat, pärlan uti smycket,
 evig, evig frid där fått.

TILLEGNAN

Till Kejsar Alexander II.

(Efter attentatet i vinterpalatset).

Guds hand, den åter har bevarat dig,
 dig för försätet och för döden värnat.
 Hans änglar ha dig följt på hvarje stig,
 på hvarje plats, där man dig döden ämnat.
 Du milde furste uppå Nevans strand
 är åter räddad undan mördarhand.

Du friheten åt stackars slafven gaf!
 Du, med din godhet hvarje hjärta tjusat!
 Dock outröttlig ondska redt dig graf —
 sist uti ditt palats, det sveket grusat —
 Du, lyckligtvis, för sent hann dödens hamm —
 Dess ängel tog ej än dig i sin famn.

Ve, ve, den varelse, som listigt gått
 med vilja att en ryslig död dig gifva;
 densamme af enhvar sin dödsdom fått:
 den önskan att han själf må offer blifva.
 Må minnet af den grymmaste bedrift
 med den, som gjort den, gömmas i hans grift.

Du lefver furste, lefver för vårt land —
 det är, oss lifvet ge och fröjd. Vi hoppas
 du lefva skall, dig skydda må Guds hand
 än öfver mången, mången vår som knoppas.
 Odödlighetens blomster, det skall strö
 i minnets sol-glans, på din stig, sitt frö.

(Några år sednare).

I förtid kom ändå den hemska död
 och gjorde blodigt dåd emot dig milde
 och ädle furste — ack, i ström så röd
 på Nevans straud, ditt blod, den grymme spillde.
 Din blick, den oförgätliga, du slöt
 och så förband med evigt lif du knöt.

som Dina rader läst, har känt och erkänt
 att ingen än beprisat Honom högre.
 Du manat hvarje själ till kärlek sann —
 Man i Din diktning kärlek, sanning fann.

Ve, ve, den varelse, som listigt gått
 med vilja att en ryslig död dig gifva;
 densamme af enhver sin dödsdom fått:
 den önskan att han själf må offer blifva.
 Må minnet af den grymmaste bedrift
 med den, som gjort den, gömmas i hans grift.

Du lifvare furste, lifvare för vårt land —

Till Professor Viktor Rydberg.

Du, som i ädel strid mot Kristi gudom
 — vår Jesu Kristi, kallad ock Guds Son —
 dock Honom öfver allting jordiskt höjt.
 ja, Honom höjt till människors herskare
 igenom kärleken den sauna, stora.
 Dig, som ej sökte ära, endast kunskap,
 som ärad blifvit dock, som är den störste,
 den ädlaste bland skaldar, tänkare,
 Dig, som beundran och som undran väcker,
 Dig ville jag i denna sång beprisa:
 men du står öfver allt hvad jag kan tänka:
 och hvad Du skrivit har om Jesus Kristus,
 har blifvit lof för Honom: hvarje själ

som Dina rader läst, har känt och erkänt
 att ingen än bepriset Honom högre.
 Du manat hvarje själ till kärlek sann —
 Man i Din diktning kärlek, sanning fann.

9.

Litet botanik.

(Buketter åt de döde.)

Cactus grandiflora.

(Nattens drottning.)

Jamaikas sol dig till lif har väckt,
du jordens skönaste tärna!
Se'n aftonrodnan befunnits släckt
och tändt sig aftonens stjärna
och nattens älfvor sin lätta dans
i skogen börjat, då, högt i glans,
du strålar härliga drottning!

Du kom till Norden och med all makt
du, den dig ser, kan förtjusa.
Du bländar, blommande, i din prakt

kan med din doft oss berusa;
men blott en natt varar denna fröjd,
du vissnar, dör, ned till jorden böjd
när morgonvind dig omsusar.

O, vore jag, såsom du, så skön,
så rik på pris och på ära,
fick den beundran som är din lön,
ej kunde lyckan jag bära.
Jag, liksom du, ville lefva blott
för stunden, innan mig glömska nått
och dö, som du i din blomning.

10.

Rosa centifolia.

Du röda ros, hvem gaf dig färg?
 Tog du ur jorden all din märg?
 Har morgonsol dig varmt bestrålat?
 Och med sin glöd dig praktfullt målat?

Du människa, hvi frågar du?
 Vet mina öden ej ännu?
 Ej hur jag guda-sonen plågat,
 när bort till korset fram han lågat.

En skönare än jag ej fanns.
 Jag var då hvit och bands till krans
 uppå hans hjässa — Törnen stucko
 och ur hans panna blodet drucko.

Från denna krans en blomma föll —
 en droppe blod, en tår behöll
 och trampad blef i svarta mulen
 där nedanför Golgatha kullen.

Ej fann i mulen den sin graf,
 ty morgondaggen lif den gaf
 och blodet gaf den färg och tåren
 den gaf den doft, så ljuf som våren,

II.

Cupressus sempervirens.

Uti dödens tysta stad,
genom korsens täta rad,
mellan blomster, plantor, blad,
öfver grafven, nyss betäckt,
ilar vestans lätta fläkt,
i cypressens krona leker
och dess gröna grenar smeker
och cypresserna de susa,
söfva andarne till ro.
Till ro!

Sof du arme gamle godt!
Evig ro du nu har fått;
Du, som uti lifvets strid,
aldrig fick en stund af frid
har fått lugn till evig tid.
Du som här fann endast nöden,
fick din glädje uti döden.
Och cypresserna de susa,
söfva andarne till ro.
Till ro.

Brista skola lifvets band,
blekna allt för dödens hand;
yngling, mö med rosig hy,
strålande lik morgon ny,
de försvinna lik en sky,
de för skördarns lie falla,
som om hösten blomstren alla.
Och cypresserna de susa,
söfva andarne till ro.
Till ro!

Vaggen ljuft i dödens hamn,
 barnet ryckt ur moders famn,
 söfven hennes tysta qual,
 hennes sorger utan tal,
 när inunder gröna kullen,
 hennes älskling gömms i mullen,
 I cypresser susen, susen,
 susen hennes sorg till ro,
 Till frid!

Liksom blixtnedslår på jord,
 dödens hand blir kraftigt spord,
 träffar starke män till död,
 Kommer grym med hungersnöd,
 kommer hemsk i flammors glöd,
 Bly och stål och alla gifter
 föra oss till dödens grifter;
 men cypresserna de susa,
 söfva andarne till frid,
 Till frid.

Mången gång, då sol går ner,
 ej med stjärne-ögon ser
 natt till jorden. Stormen går
 och cypressens krona slår.
 Djupt dess stam till marken böjes
 och i rymden åter höjes.
 Men ej andars frid det störer,
 intet, intet mer dem rör.
 Solven, solven uti frid
 bort från denna orons tid,
 bort från all vår sorg och strid!
 I frid!

